

riktig å si ett og annet om hele den situasjon, som disse spørsmål har skapt.

To ting ligger nærmest i dagen av det, som har måttet gripe så sterkt inn i vår utenrikspolitikk i det siste. Den ene er krigen mellom Italia og Etiopia. Den annen ting er den aksjon, som Folkeforbundet har satt iverk mot krigen.

ITALIAS MOTIVER.

Det er ikke min sak her å uttale noen dom om de motiver, som førte Italia frem til krigen i Etiopia. Men — som jeg sa i Geneve tre uker før den italienske hær gikk over den etiopiske grense — vi her i landet regner ikke krigen som et passende redskap til fremme av kulturen. Vi tror heller ikke at krig er noen god redskap for retten.

Vi har et gammelt ord om, at det er bedre å tale sig til rette enn å ta sig til rette. Italia forsomte for meget denne regel. I alle forhandlinger i 1935 la Italia aldri frem i grei og fast form, hvad det var, det i virkeligheten krevet. Og det nøiet sig med å avvise forslag til praktisk løsning uten selv å komme med positive motforslag. Italia hadde vunnet meget mere forståelse, om det hadde gått inn på full og åpen drøftelse av sine ønskemål. Jeg synes, at det forslag, som fem-mannskomiteen under Folkeforbundet formet ut i september ifjor, burde kunne vært godtatt som grunnlag for drøftelser.

DEN SANNE GRUNN TIL AT ITALIA AVVISTE DRØFTELSE.

Italia avviste forslaget. Grunnen hertil er kommet klart frem i et memorandum av 22. september fra den italienske sendemann i Oslo. Der er det sagt, at Italia kunde ikke

anledning skrev „Le Temps“, som alltid har vist godvilje mot Italia, i sin nyttårsartikkel: „Den erfaring, som Italia nu gjør, stadfester på nytt, at krig ikke lønner sig, ikke gir vederlag for de ofre, den krever av et stort folk“.

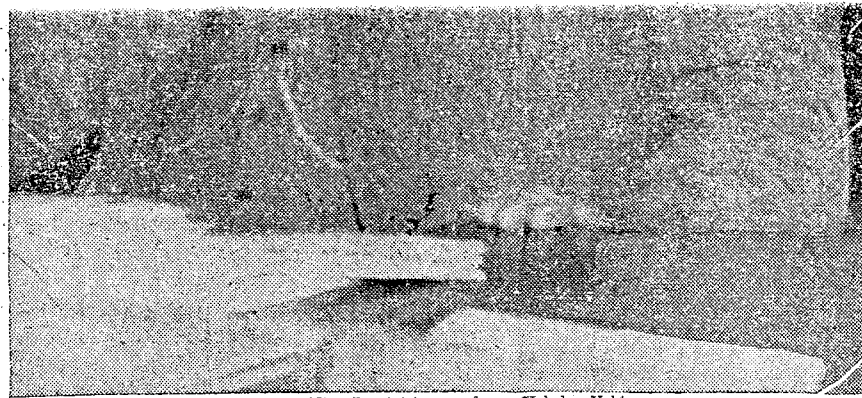
Om så Italia vinner krigen, kommer det nok til å erfare, at seiren var dyrt kjøpt. Alle, som elsker Italia og det italienske folk — alle, som vet hvad det har satt inn i verdenshistorien — de må nu se med sorg på, at italiensk ungdom blir for en sak, som ikke burde ha kostet menneskeliv.

Da meddelelsen om Folkeforbundets arbeid blev behandlet av Stortinget ifjor, sa jeg, at i politiske spørsmål hadde gammel stormaktspolitikk hatt altfor meget å si — så i slike saker hadde vi gått fra skuffelse til skuffelse. Nu kom et nytt politisk spørsmål og satte Folkeforbundet på prøve. Vilde det nu sette sin makt inn mot krig — eller la det skure?

Italia fremholder gang på gang det meningsløse i, at Folkeforbundet nettop bruker sine maktmidler mot Italia, når det aldri før er skjedd mot andre. Men det var jo nettop dette, som klagemålet og skuffelsen gjaldt. De fleste tenkte visstnok som Litvinov sa i Geneve, at Folkeforbundet var da først og fremst dannet for å skape fred mellom folkene; gneide det ikke det, så kunde en like så gjerne slenge det på skraphaugen.

HVAD DER DREV SANKSJONENE FREM.

Alle, som var med i siste Folkeforbundsforsamling kan vidne, at det ikke var noen enkelt regjering, som drev sanksjonene frem. På forhånd kunde en heller frykte, at maktpolitiske hensyn nu som før skulde hindre slike tiltak. Drivkraften lå i den almene følelse og vilje, at krigen nu måtte bli gjort ulovlig.

Utenriksminister, professor Halvdan Koht.

NYTT I VERDENSHISTORIEN.

I dette øieblikk er 58 stater medlemmer av Folkeforbundet, derav 56, som står utenfor krigen. De forskjellige sanksjoner er vedtatt av fra 50 til 52 stater. Slik samling som dette tiltak mot krig er noe nytt i verdens historie.

Da den norske regjering drøftet sanksjonene med den store utenrikskomité 5. og 6. oktober sa jeg, at hovedhensynet måtte være, at Norge hadde tatt på sig de plikter som medlemsskapet i Folkeforbundet la på det. Norge kunde ikke dra sig undav disse plikter uten å bryte en internasjonal avtale. Men jeg sa også, at betingelsen var, at de andre stater i Folkeforbundet også opfylte sine plikter, og at alle medlemmer gikk frem efter de samme linjer. Og jeg tilføiet, at vi vilde ikke i noe tilfelle gå lenger enn våre plikter tilsa. I alt dette fikk jeg medhold av utenrikskomiteen.

HVORFOR STORTINGET IKKE BLEV INNKALT.

I utenrikskomiteen var det både dengang og siden drøftet, om Stortinget burde innkalles for å drøfte sanksjonsspørsmålet, og Stortinget vet, at hvis 4 medlemmer av komiteen hadde krevet det, så måtte

Stortinget innkalles. Men noe slikt krav var ikke framsatt. Regjeringen var enig i, at hvis der kom på noe særlig alvorlig, noe som kunde skape krigsfare, så måtte Stortinget samles. Men så langt kom det nå ikke. Og man hadde vel klart for sig, at hvis en plutselig kalte inn Stortinget, så vilde alle tenke at nu var det fare på ferde, og vi kunde lett vært kastet ut i panikk. Nu kunde regjeringen la alt gi rolig og kunnngjøre sanksjonene på egen hånd ved kongelige resolusjoner. Hvor varsomt regjeringen gikk frem, kan man best se av, at den

fra først av lot være å ta med ett punkt: sanksjon nr. 2, den om lån og kreditt til Italia, fordi vi var redd for, at dette punkt hadde videre innhold for oss enn det var ment. Vi tok det ikke med før det kom i sammenheng med andre vedtak, som gjorde det til et naturlig ledd i sanksjonspolitikken. Tanken var, at vi vilde ikke skjære av flere bånd med Italia enn vi i sannhet var pliktig til.

NORGES OFFER.

Slike sanksjoner er et tveegget sverd. Det ligger i selve vilkåret, at når en bryter det økonomiske samkvem med et land, så lider begge parter ved det. Og Norge har ofret ikke så lite for sin medvirken i sanksjonspolitikken. Enda i denne stund kanskje ikke mer enn de fleste andre. Men skal sanksjonene vare ved en tid fremover, så blir det en hård påkjenning, særlig for fiskerinæringen vår, da Italia er et hovedmarked for norsk tørrfisk. Regjeringen har villet avbøte de levefeiger for norsk næringsliv, så meget som råd er, og noen av forslagene hertil er allerede sendt Stortinget. Jeg har i disse dager sendt en utredning til de andre stater i Folkeforbundet om det store tap, som truer vår fiskerbefolkning. Og

svarte jeg straks ja. For jeg mente, at det var tryggere for oss å være med i drøftelsen på forhånd, enn om vi en vakker dag skulde stå foran et ferdig forslag, som vi måtte godta eller avvise. Og ved siden av vår faste ombudsmann i Geneve fikk jeg en av våre første tankskibsbredere til å gå inn i nevnden. Jeg vil sterkt streke under, at denne særnevnd har ingen annen opgave enn å samle og legge frem faktiske opplysninger om oljespørsmålet. Den har ingen ting med å komme med forslag. Denne særnevnd blir kanskje ferdig med sitt arbeid ikveld. 12 land er representert i den, og den har delt sig i tre undernevnder — en for transporten, en annen for olje-surrogat og en tredje for oljeforbruk i Italia og for oljeproduksjonen. Disse nevnder regner med, at Italia ikke har så svært store oplag av brenselolje, og at det hverken ved surrogater eller med sin egen tankskibsfleete kan skaffe sig hvad det trenger. Spørsmålet blir, om det kan få tankbåter fra andre land, og om Amerika vil stenge for utførsel derfra.

SPØRSMÅLET OM VÅR STILLING VIL BLI FORELAGT STORTINGET.

Jeg skal ikke nu uttale mig hverken for eller imot olje-sanksjonene. Det er greit, at Norge vil være lojalt mot Folkeforbundet i dette som i andre ting. Men jeg regner det for likeså avgjort, at det kan ikke bli spørsmål om å fatte noen slags beslutning i denne sak, uten at den har vært lagt frem for Stortinget. Det har vært sagt, at det vilde

re oss op en mening om, hvorledes vi best kan hjelpe til å være freden. I en utredning for fire måneder siden kom jeg til det resultat, at utsiktene for fred da var sterkere enn chancene for krig. Den nærmeste fare var en krig i Middelhavet, men selv da fant jeg det mindre rimelig, at Nord-Europa skulde bli dradd inn.

Men det ser mest ut til, at vi skal komme tilbake til de fele vilkår, som verden levde i straks før den siste verdenskrig med dannelsen av den ene maktgruppe mot den annen, med kapprusting.

HVAD SKAL VI GJØRE?

Vi kan ikke motstandslost la oss drive inn i en ny krigspolitikk. Det britiske arbeiderparti var inne på den rette vei i underhusets møte torsdag — de krevet en verdenskonferanse for å drøfte de spørsmål, som skaper fare, blandt annet spørsmålene om tilgang til råemner og avsetningsmarkeder.

— Hvad har vi Folkeforbundet til, om det ikke skulde hjelpe til å finne løsning på alt det, som ligger å verker og en dag kan bryte ut i full villskap. Alle, som for alvor vil fred, må sette sin vilje inn på å få et skifte i de vilkår som fører til krig. Vi kan ikke sitte med hendene i fanget og bare la oss drive inn i krigen. Det er aktiv fredspolitikk som nu må til. Den krever mot og gjerning. Men det haster!

Efter forslag av Hambro blev derpå sakens videre behandling utsatt for at man kunde gjøre sig nærmere bekjent med utenriksministerens utredning.

De norske seire i Garmisch.

Vår utsendte medarbeider Jørgen Juve bringer idag utmerkede skildringer fra de norske seire i 500 meter løpet på skøiter og fra Sonja Henies pliktøp. Hans korrespondanse finnes på 4de side og på Sportsiden.

Skal De snart ha vinterferie?
Se vår turistside idag på side 11.

Side 16
medie del

Tidens Tegner 12. februar 1936